

4. Sarkar D, Fisher PB. (2006). Molecular mechanisms of aging-associated inflammation. *Cancer Letters*, (1), 13–23.
5. Sarkar D, Lebedeva IV, Emdad L, Kang DC, Baldwin AS Jr, Fisher PB. (2004). Human polynucleotide phosphorylase (hPNPase- old-35): a potential link between aging and inflammation. *Cancer Research*, (20), 7473-7478.
6. Petrakis D, Marginr D, Tsarouhas K, Tekos F, Stan M, Nikitovic D, Kouretas D, Spandidos DA, Tsatsakis A. (2020). Obesity - a risk factor for increased COVID-19 prevalence, severity and lethality (Review). *Molecular Medicine Reports*, 9-19.
7. Ghosh AK, Mau T, O'Brien M, Garg S, Yung R. (2016). Impaired autophagy activity is linked to elevated ER-stress and inflammation in aging adipose tissue. *Aging*, (10), 2525–2536.
8. Cao X. (2020). COVID-19: immunopathology and its implications for therapy. *Nature reviews. Immunology*, (20), 269–270.
<https://doi.org/10.1038/s41577-020-0308-3>
9. Park MD. (2020). Macrophages: a Trojan horse in COVID-19? *Nature reviews. Immunology*,(20), 350–351 <https://doi.org/10.1038/s41577-020-0317-2>

Цезар Анна Романівна

студентка групи ПР-102М

Юридичного факультету

Національний авіаційний університет

Науковий керівник:

Ергард Наталія Миколаївна

кандидат медичних наук, доцент

професор кафедри кримінального права та процесу

Національний авіаційний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Навесні 2020 року весь світ охопила пандемія, пов'язана з поширенням корона вірусу COVID-19. По всіх країнах в різні проміжки часу почали застосовувати карантин, а також інші заходи, спрямовані на боротьбу з епідемією. Такі заходи не лише обмежили права громадян на вільне пересування, але спричинило багато проблемних питань пов'язаних не лише із медичним забезпеченням, але й з поінформованістю пацієнтів щодо їхніх прав у медичній сфері.

Якщо розглянути право пацієнта на «доступність у галузі охорони здоров'я», то необхідно зазначити, що кожна особа має право не лише на доступні медичні послуги, але й кожен медичний заклад повинен забезпечити однаковий доступ до отримання пацієнтам необхідної медичної допомоги, незалежно від їх місця проживання, виду хвороби та фінансової можливості [1].

Однак, слід зазначити, що є певні особливості щодо забезпечення медичної допомоги для хворих на інфекційні хвороби, а саме: в Законі України «Про захист населення від інфекційних хвороб» зазначається, що: «Особи, хворі на інфекційні хвороби, контактні особи та бактеріоносії, які створюють підвищену небезпеку зараження оточуючих, підлягають своєчасному та якісному лікуванню, медичному нагляду та обстеженням. Особи, які хворіють на особливо небезпечні та небезпечні інфекційні хвороби, є носіями збудників цих хвороб або перебували в контакті з такими хворими чи бактеріоносіями, а також хворі на інші інфекційні хвороби у разі, якщо вони створюють реальну небезпеку зараження оточуючих, підлягають лікуванню, медичному нагляду та обстеженням у стаціонарах відповідних закладів охорони здоров'я чи наукових установ» [2].

У вище зазначеному Законі також передбачено «право на безкоштовне лікування у медичних закладах різної форми власності». Це право гарантує пацієнтам з інфекційною

хворобою можливість лікуватися в медичних закладах за кошти державного або місцевого бюджету [2].

Необхідно також сказати і про «*право на вільний вибір лікаря*», на яке має особа, якщо її фізичний стан потребує необхідної медичної допомоги, то така особа має право на звернення до будь-якого медичного закладу за власним вибором, і там йому мають надати кваліфіковану медичну допомогу [3]. І набуває такого права особа, після досягнення нею 14-річного віку.

Ще одним є «*право на отримання достовірної і повної інформації про стан свого здоров'я*». «Пацієнт має право на отримання інформації про стан свого здоров'я, а також на доступ до медичних документів, в яких міститься інформація щодо здоров'я пацієнта. Якщо пацієнт ще не досяг повноліття, то цим правом щодо своєї дитини користуються батьки або усиновлювачі» [3; 4].

Ще одним важливим питанням, на яке необхідно звернути увагу, так це те, що кожна особа має «*право на отримання достовірної інформації щодо епідемічної ситуації в Україні*». Саме «Органи влади та місцевого самоврядування, а також представники закладів охорони здоров'я зобов'язані періодично повідомляти інформацію про епідемічну ситуацію та запроваджені заходи протидії епідемії» [2].

Право на інформацію поєднується з «*правом на згоду щодо застосування методів діагностики, профілактики та лікування*». Для проведення діагностичних або лікувальних заходів, необхідність яких зумовлена клінічним протоколом медичної допомоги «COVID-19», необхідна згода самого пацієнта, про що і йде мова у чинному законодавстві [5]. Проте, існують випадки, коли лікар може здійснювати зазначені заходи без згоди пацієнта. Зазвичай, це заходи крайньої необхідності, коли пацієнт знаходиться у тяжкому стані і не може дати згоду, або не в повній мірі сприймає інформацію [5].

У ст. 39-1 Основ зазначається, що «Пацієнт має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при його медичному обстеженні. Забороняється вимагати та надавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз та методи лікування пацієнта» [3].

Однак, незважаючи на те, що змінилися особливості життя в умовах пандемії, в законодавстві і досі не передбачено спеціальних положень щодо можливості розголошення медичної таємниці особи у випадку її інфікування інфекційною хворобою [3]. Хоча інформація про інфікованих осіб розповсюджується в різних масштабах, тому доцільним буде приділити увагу цьому питанню з подальшим врегулюванням проблемного питання з правової точки зору [3].

Висновки: Таким чином, здійснивши аналіз законодавства, можна дійти висновку, що в умовах протидії поширенню в Україні коронавірусної інфекції COVID-19 права пацієнтів отримали нове вираження, а загальні права, які стосуються здоров'я людини, набули спеціального значення.

Список використаних джерел

1. Європейська соціальна хартія: Хартія Ради Європи від 03.05.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062 (дата звернення: 29.10.2020).
2. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06.04.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text> (дата звернення: 29.10.2020).
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 29.10.2020).
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 29.10.2020).
5. Протоколу «Надання медичної допомоги для лікування коронавірусної хвороби (COVID-19)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0> (дата звернення: 29.10.2020).